

L'examen

por Pasqual Alapont

No sé per què estic tan nerviós. Sóc ben conscient de les meues possibilitats. Al capdavant em sé de pe a pa això de l'art renaixentista, tot, la pintura, l'arquitectura, l'escultura... Es pot dir que l'humanisme no té secrets per a mi. Sé, per exemple, que els humanistes pretenien ressuscitar els valors espirituals de l'antiguitat i oposar-los a l'esperit medieval, i aquesta és una frase que podria tombar de tos a un catedràtic. Ara, si em pregunten una altra cosa... De la resta de temes, dotze, no en tinc ni idea.

Sempre m'ha agradat el moment en què el mestre reparteix els folis per a l'examen, un per a cadascun de nosaltres. Això ens iguala, tensos a l'espera de les preguntes. Bé, tots no, Lluïsa demana tres fulls, com sempre. En veu alta, perquè tots la senten. «N'estàs segura, Lluïsa?», li pregunta el mestre. «Bé, si en necessite més ja t'ho diré», i somriu. Ho deu saber tot, els nous descobriments geogràfics, les reformes religioses, el comerç i el capitalisme, les monarquies autoritàries, tot.

El mestre dicta finalment la pregunta i Lluïsa, com no, llança un crit d'alegria. «La reforma protestant, el cas de Martí Luter». Punyeta, he de pensar ràpidament. No en sé res, d'aquest senyor, tret que va nàixer a França o a Alemanya. O a Suïssa. O... D'on dimonis era el tal Luter?

Tal vegada podria fingir un despreniment de retina per a eixir de classe i consultar el llibre que he deixat per si de cas als lavabos, però no funcionarà. En la primera avaluació ja vaig simular un desmai, i en la segona, un atac d'epilèp-

sia. De segur que el mestre es posaria en guàrdia. També podria alterar la pregunta. Escriure sobre el que em parega i excusar-me confessant que sóc sord de fa anys, que en lloc de la reforma protestant, el cas de Martí Luter he cregut entendre l'art del Renaixement, el cas de Leonardo da Vinci, però deixant de banda que aquests enunciats no es pareixen en res, el mestre ha tingut la precaució d'escriure la pregunta en la pissarra.

No hi ha res a fer, tret de salvar els mobles siga com siga. I ràpid... Lluïsa ja va pel segon foli. Potser jo, si faig la lletra gran i espaiada, arribaré a emplenar-ne mig.

Miquel està tan verd com jo. Li faig senyes des de lluny, movent els llavis exageradament, com si se m'haguera quedat un tros d'ensaïmada entre les dents, i li pregunte si Luter era alemany o polonès. Es fa un tip de riure i em contesta: «Què saps de les indulgències?». Res, no en sé res.

Com que no sé quan ni on va nàixer, decidesc que el més sensat és no comprometre'm i escric la primera frase. «No hi ha dubte que el cas de Luter és curiós. Va viure a Europa en un moment de grans tensions religioses i això el va afectar molt». Deduesc que si hi havia tensions religioses també n'hi devia haver de polítiques i de socials i ho afegisc a la resposta. L'expressió final és ambigua, però en les meues condicions no puc fer-hi més. Lluïsa comença el tercer full. Cretina!

Convençut que de Miquel ja no en trauré més em gire i pregunte a Teresa: «Qui era aquest paio?». Via escrita m'arriba la seua resposta en clau: Luteranis-

me. 1517. Dominics i agustins. Papa. Alemanya. La fe. Heretgia. Protestantisme. Lliure examen de consciència, no capellans intermediaris. La Bíblia. Concili. Les indulgències.

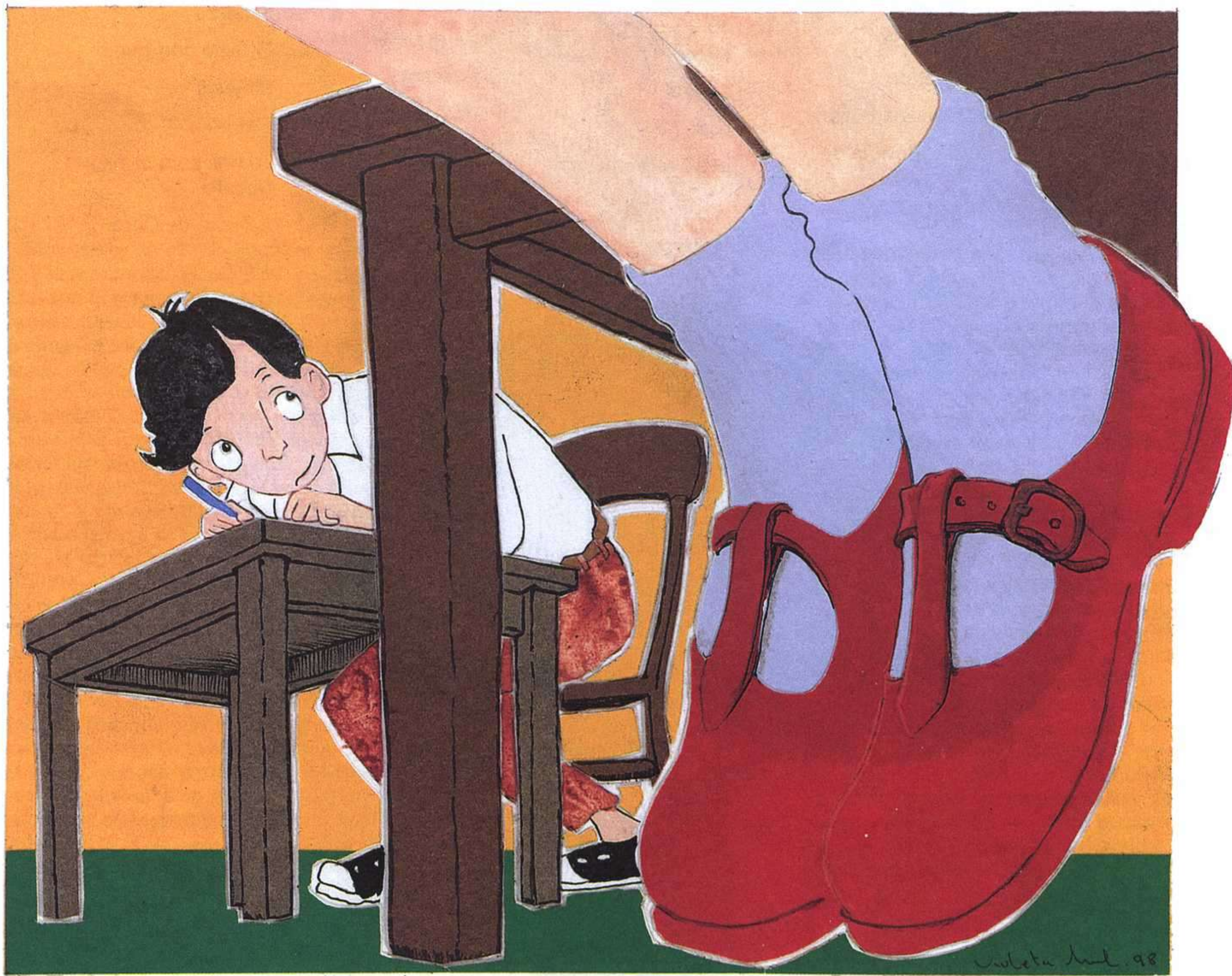
Què vol dir això?: els dominics i els agustins estaven enfrontats?, van fer front comú contra un enemic?, van editar una Bíblia conjuntament?, per separat?, i qui era d'Alemanya, el Papa o Luter? Tot són incògnites. I a sobre una altra vegada les indulgències. No hi ha dubte que això és important, però què deu voler dir? Supose que he d'estar agraït a Teresa pels seus apunts, però ja m'agradaria veure com desxifraven aquest missatge els experts de la CIA.

No és possible, ja ha passat tant de temps? Lluïsa acaba de demanar un altre full. Com es poden escriure quatre folis sobre el tal Luter si no són bajanades? He de fer alguna cosa, el pols se m'accelera. Amb un poc de sort agafaré una lipotímia de debò i no hauré de fer l'examen.

De moment matise la primera frase. On deia «va viure a Europa» hi pose «va viure a l'Europa del segle XVI», als mestres els agraden aquestes precisions. De sobte m'assalta el dubte: 1517 és el segle XV o el XVI. Ratlle un poc l'últim pàllet per prudència. Sempre puc dir que això no és una esborradura si finalment és correcte. No és una actitud massa honesta, ho reconec, però en la guerra i en els exàmens tot és permès. Somric. Crec que si suspenc tinc un futur brillant com a falsificador. Hi tinc la mà trencada, jo.

Finalment, decidesc posar-ho tot sobre una carta i escric: «La influència de Luter va ser decisiva a Alemanya», i per

VIOLETA MONREAL

què no, pense, «i també a la resta d'Europa, sobretot al nord». Al capdavant els protestants viuen per allà, i alguna cosa hi deu tenir a veure el Luter. Continue, no puc parar,estic inspirat: «Tot va començar el 1517. Martí Luter, no oblidem que estem parlant d'una època de fortes tensions religioses, no sabia si fer-se dominic o agustí. Aquest dubte l'amoinava molt, per això un dia va demanar les indulgències al seu pare i se'n va anar a Roma a contar-li els seus problemes al Papa. El Papa li va contestar,

molt enigmàticament, que això era una qüestió de fe. "Una qüestió de fe?", va preguntar el jove Luter, "i per això li he demanat les indulgències al meu pare?". Mira, va insistir el Papa, tot depèn del teu lliure examen de consciència, jo no puc fer-hi res, i els capellans tampoc no poden actuar com a intermediaris. L'actitud negativa del Papa va decebre tan profundament Luter que durant molts anys es va dedicar a estudiar la Bíblia i va fundar l'església del Concili. Aquesta heretgia va ser coneguda també amb

el nom de luteranisme, un corrent filosòfic, artístic i esportiu que es manté vigent en l'actualitat i que s'ha estès per tot el món. Bona prova d'això és que als Estats Units d'Amèrica un descendent de Luter, Martin Luther King, va tenir molts adeptes».

Bé, no està malament, he arribat a omplir mig foli. És cert que Lluïsa en porta cinc però deu ser tot palla, i això al mestre no li agrada gens. En canvi, no hi ha cap frase en el meu escrit que no siga substancial. Tinc l'aprovat a la butxaca.